

Cleaves Securities AS
Bergehus
Frøyas Gate 15
0273 OSLO

VÅR REFERANSE
17/1553

DERES REFERANSE

DATO
26.09.2017

Merknader - endelig rapport fra stedlig tilsyn

1 INNLEDNING

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn hos Cleaves Securities AS 6. mars 2017.

Cleaves Securities AS (heretter omtalt som Foretaket) har tillatelse til å yte investeringstjenester i henhold til verdipapirhandelloven (vphl.) § 2-1 (1) nr. 1, 2, 5 og 6, samt tilknyttede tjenester 3, 5 og 6 som nevnt i vphl. § 2 1 (2).

Foretaket var på tidspunktet for det stedlige tilsynet direkte og indirekte, via Cleaves Group AS og Cleaves Shipbroking Ltd, eiet 61,75 % av Per Olav Karlsen. Foretaket eier 100 % av Cleaves Management AS, som igjen eier Cleaves Regnskap AS. Foretaket eier også Cleaves Asset Management AS som på tilsynstidspunktet ikke hadde aktivitet.

Foretaket hadde på tidspunktet for det stedlige tilsynet 11 ansatte, alle ved hovedkontoret i Oslo. Foretaket yter i hovedsak corporate finance-tjenester til shipping- og offshoresektoren samt noe mot næringseiendomsmarkedet. Foretaket utfører også ved enkelte tilfeller annenhåndsomsetninger i selskapsandeler i de selskapene Foretaket tidligere har tilrettelagt.

2 ORGANISERING; FORETAKETS STYRE

2.1 Rettslig utgangspunkt

Verdipapirforetak skal organiseres og drives på en forsvarlig måte. Dette innebærer blant annet at foretakene skal ha en klar organisasjonsstruktur og ansvarsfordeling, jf. vphl. § 9-11 og verdipapirforskriften (vpf.) § 9-7 til 9-13. Verdipapirforetak skal videre treffe alle rimelige forholdsregler med hensyn til å identifisere interessekonflikter mellom foretaket og kundene og kundene imellom, samt være bygget opp og organisert på en slik måte at risikoen for slike interessekonflikter begrenses til et minimum, jf. vphl. §§ 10-10 (1) og 9-11 (1) nr. 2.

Finanstilsynet har i rundskriv 4/2015 (heretter omtalt som Rundskrivet) uttalt at ansatte i verdipapirforetak som hovedregel ikke kan være styreleder i foretaket. Finanstilsynet har videre i Rundskrivet uttalt at hvorvidt daglig leder eller andre ledende ansatte i et verdipapirforetak kan være medlem av foretakets styre, vil bero på en konkret vurdering av i hvilken grad en slik organisering er til hinder for at styret kan utøve sitt kontrollansvar for virksomheten. Dersom daglig leder eller andre ledende ansatte er medlem av styret, må foretaket organisere styrets arbeid slik at behandling av styresaker er tilstrekkelig uavhengig av den daglige ledelsen.

2.2 Finanstilsynets vurderinger i den foreløpige rapporten

Foretakets styre besto på tidspunktet for det stedlige tilsynet av styreleder Truls Andreassen og styremedlemmene Per Olav Karlsen og Lars Erik Brustad. Både Andreassen og Karlsen er ansatt i Foretaket. Karlsen som daglig leder (CEO) og Andreassen som leder drift (COO). Karlsen og Andreassen besitter således de to mest sentrale posisjonene i Foretaket med hensyn til operativ drift og daglig administrativ ledelse. Karlsen er også leder for Foretakets hovedvirksomhetsområde, Corporate Finance.

Finanstilsynet pekte også på den omstendighet at Foretakets styreleder, i egenskap av å være ansatt i Foretaket, er underlagt daglig leders instruksjonsmyndighet. Da det blant annet tilligger styret å tilsette og avsette administrerende direktør, samt føre tilsyn med Foretakets daglige ledelse, jf. Foretakets styreinstruks, var det Finanstilsynets vurdering at det virksomhetsrelaterte myndighetsforholdet mellom daglig leder og styreleder kommer i konflikt med styrets plikt til å føre uavhengige kontroll av Foretakets daglige ledelse.

Finanstilsynets foreløpige vurdering var at Foretakets styre ikke var organisert på en måte som er egnet til å sikre at styrets arbeid, herunder behandling av styresaker, gjøres tilstrekkelig uavhengig av Foretakets daglige ledelse. Finanstilsynet kunne heller ikke se at Foretaket hadde iverksatt tiltak for å sikre styrets uavhengighet. Ettersom Foretakets administrative ledelse utgjorde 2/3 av Foretakets styre, mente Finanstilsynet at styrets sammensetning uansett ikke var egnet til å være tilstrekkelig uavhengig av Foretakets administrasjon på en måte som begrenser risikoen for interessekonflikter til et minimum, jf. vphl. §§ 10-10 (1) og 9-11 (1) nr. 2.

2.3 Foretakets tilsvaer

Foretaket har i sitt tilsvaer vist til de historiske omstendighetene rundt hvordan styret har blitt til og at Foretaket i sin gjennomgang av det nevnte rundskrivet tolket det slik at de kunne opprettholde organiseringen av styret. Foretaket tar imidlertid Finanstilsynets foreløpige vurdering til etterretning og vil foreta endringer i styret. Foretaket opplyser at styreleder vil tre ut av styret og at det eksterne styremedlemmet vil tiltre rollen som styreleder, samt at styret utvides med et nytt eksternt medlem. Foretaket vil også gjennomføre en revisjon av daglig leders- og styrets instruks med henblikk på ytterligere tiltak som skal sørge for best mulig uavhengighet samt å redusere potensielle interessekonflikter.

2.4 Finanstilsynets endelige merknader

Finanstilsynet tar Foretakets beskrevne tiltak til etterretning og imøteser innmelding av nye styremedlemmer på vanlig måte. Finanstilsynet imøteser videre oversendelse av Foretakets reviderte instruks så snart disse foreligger.

3 ANNEN NÆRINGSVIRKSOMHET; FORRETNINGS- OG REGNSKAPSFØRSEL

3.1 Rettslig utgangspunkt

Verdipapirforetak er underlagt virksomhetsbegrensninger ved at det ikke kan drives annen næringsvirksomhet i verdipapirforetaket uten at dette har naturlig sammenheng med utøvelse av investeringstjenestevirksomheten, jf. vphl. § 10-2 første ledd. Finanstilsynet kan etter vphl. § 10-2 annet ledd i særlige tilfeller gjøre unntak fra dette utgangspunktet.

3.2 Finanstilsynets vurderinger i foreløpig rapport

Foretaket eier som nevnt Cleaves Management AS (heretter omtalt som Datterselskapet), som igjen eier Cleaves Regnskap AS. Virksomheten i dette forretningsområdet som omtales som "Forretningsførsel og regnskap" omfatter regnskapstjenester og forvaltning av/forretningsførsel for selskaper organisert som aksjeselskaper eller indre selskaper (DIS) og kommandittselskaper. Virksomhetsområdet er ikke en del av de konsesjonsbelagte investeringstjenestene som tilbys i Foretaket, men var under det stedlige tilsynet samlokalisert med Foretakets investeringstjenestevirksomhet, men adskilt fra Foretakets Corporateavdeling.

Leder av forretningsområdet "Forretningsførsel og regnskap" er Arnt Aspnes. Aspnes var på tidspunktet for det stedlige tilsynet samtidig leder for Foretakets økonomifunksjon (CFO) samt faktisk leder for Foretakets virksomhet knyttet til ordreførelse. Aspnes deltok for øvrig i Foretakets godkjenningsgruppe for corporateoppdrag og gruppen for compliance og drift.

Finanstilsynets utgangspunkt er at forretningsførsel er virksomhet som ikke har naturlig sammenheng med utøvelsen av investeringstjenestevirksomhet, jf. vphl. § 10-2 første ledd. Selv om Foretaket formelt har skilt ut forretningsområdet "Forretningsførsel og regnskap" i et egne selskap, fremsto det for Finanstilsynet som om forretningsområdet "Forretningsførsel og regnskap" i realiteten var en integrert del av Foretakets virksomhet.

3.4 Foretakets tilsvaer

Foretaket viser i sitt tilsvaer til at de fleste forretningsføreroppdragene som i dag utføres av Datterselskapet er oppdrag som ble inngått i Foretaket før Foretaket ble et verdipapirforetak og at det er utfordrende å trekke klare grenselinjer med hensyn til hva som faller inn under konsesjonspliktige virksomhet i disse avtalene. Videre viser Foretaket til at det har vært utfordrende at en rekke av funksjonene som skal utføres under forretningsføreravtalene må utføres av erfarne prosjekt-/corporate-medarbeidere som en del av et løpende oppfølgingsansvar Foretaket påtok seg ved prosjektets etablering, hvilket også er i tråd med investors forventning og krav.

Hva angår samlokaliseringen av Foretaket og Datterselskapet vises det i tilsvaret til at to ansatte i Datterselskapet er fysisk plassert sammen med Foretakets leder for investeringsrådgivning og mottak og formidling av ordre. Foretaket viser videre til at ytelse av investeringsrådgivning og mottak og formidling av ordre kun har vært knyttet til "egne" prosjektselskaper og at det dermed er svært lite sannsynlig med spredning av konfidensiell informasjon, samtidig som de ansatte er underlagt taushetsplikt. Foretaket viser til at Aspenes sitter på eget kontor og således er skilt fra investeringstjenestevirksomheten.

Foretaket tar imidlertid Finanstilsynets vurderinger til etterretning og vil flytte de ansatte i Foretaket som var samlokalisert med Datterselskapet, samt at Aspenes vil fratse stilling som CFO og vil kun inneha rollen som daglig leder i Datterselskapet.

3.5 Finanstilsynets endelige merknader

Finanstilsynet tar Foretakets beskrevne tiltak til etterretning.

4 IDENTIFISERING AV INTERESSEKONFLIKTER

4.1 Rettslig utgangspunkt

Som nevnt skal et verdipapirforetak treffe alle rimelige forholdsregler med hensyn til å identifisere interessekonflikter mellom foretaket og kundene og kundene imellom, og være bygget opp og organisert på en slik måte at risikoen for slike interessekonflikter begrenses til et minimum, jf. vphl. §§ 10-10 (1) og 9-11 (1) nr. 2. Verdipapirforetak skal ha skriftlige retningslinjer for å håndtere interessekonflikter, jf. vpf. § 9-24.

Etter Rundskriv 4/2015 kapittel 3 skal potensielle interessekonflikter og hindring av spredning av konfidensiell informasjon ivaretas gjennom detaljerte rutiner og krav til organisering av verdipapirforetak (informasjonssperrer). Med informasjonssperrer menes her ethvert tiltak som tar sikte på å hindre at konfidensiell informasjon som er kjent hos personer i en del av foretaket, kan tilflyte personer i en annen del av foretaket.

4.2 Finanstilsynets vurderinger i foreløpig rapport

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til daglig leders eierskap i en rekke selskaper innenfor shippingrelatert virksomhet, herunder selskaper Foretaket har avtaler og engasjementer med, samt at daglig leder har styreverv i en rekke selskap tilrettelagt av Foretaket og som Datterselskapet har forretningsføreravtale med.

Som omtalt under punkt 3 var det en viss grad av samlokalisering og felles ledelsesfunksjoner mellom Foretaket og Datterselskapet. Risikoen for spredning av konfidensiell informasjon mellom virksomhetsområdene var dermed kontinuerlig til stede, hvilket fordrer tydelige retningslinjer og rutiner for å håndtere denne risikoen.

Foretakets instruks vedrørende informasjonssperrer omhandler informasjonssperrer internt i Foretaket mellom Corporate- og investeringsrådgivningsavdelingen. Foretakets instruks for håndtering av interessekonflikter omhandler generelle plikter etter vphl. § 10-10 og vpf §§9-23 til 9-25, samt ansvarsfordeling og registrering. Finanstilsynet kunne ikke se at hverken forholdet mellom Foretaket og Datterselskapet eller Foretaket og andre selskap med stor grad av sammenfallende eierskap eller rolletilhørighet er omtalt i rutineverket, kontrollplanen eller i dokumentasjon av internkontrollen.

Det var Finanstilsynets foreløpige vurdering at Foretaket ikke har dokumentert iverksettelse av nødvendige tiltak for å identifisere og vurdere potensielle interessekonflikter i relasjon til Datterselskapet, andre foretak med sammenfallende eierskap eller daglig leders mange roller i andre foretak, jf. vphl. §§ 10-10 (1) og 9-11 (1) nr. 2.

4.3 Foretakets tilsva

Foretaket har i sitt tilsva vist til at det kun var to personer i Datterselskapet som var samlokalisert med Foretakets leder for investeringsrådgivning og mottak og formidling av ordre, samtidig som denne delen av Foretakets investeringstjenestevirksomhet har vært svært begrenset. Som nevnt har Foretaket besluttet å flytte Foretakets ansatte, slik at disse ikke lenger er samlokalisert med ansatte i Datterselskapet. Videre er det besluttet at daglig leder i Datterselskapet ikke lenger ska ha noen rolle i Foretaket. Foretaket har også vist til bakgrunnen for daglig leders "roller" i andre selskaper og eksisterende tiltak for å redusere potensielle interessekonflikter, blant annet gjennom en "godkjennelsesfunksjon for oppdrag" og compliancefunksjon. Foretaket viser til at det skal foretas en gjennomgang og revidering av daglig leders- og styrets instruks med hensyn på ytterligere tiltak som skal sørge for best mulig uavhengighet samt å redusere potensielle interessekonflikter.

4.4 Finanstilsynets endelige merknader

Finanstilsynet tar Foretakets beskrevne tiltak til etterretning.

5 KUNDEKONTROLL

5.1 Rettslig utgangspunkt

Det følger av lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvv.) at verdipapirforetak skal foreta kundekontroll blant annet ved etablering av kundeforhold og ved transaksjon som gjelder 100 000 kroner eller mer for kunde som det ikke har et etablert kundeforhold til, jf. hvv. § 6. Det skal i tillegg foretas løpende oppfølging etter § 14. Omfanget og intensiteten av kundekontrolltiltakene, og den løpende oppfølgingen, skal tilpasses antatt risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131- 136a, der risikoen skal vurderes ut fra type kunde, kundeforhold, produkt eller transaksjon, jf. hvv. § 5. Verdipapirforetaket skal kunne påvise at omfanget av utførte tiltak er tilpasset den aktuelle risiko.

5.2 Finanstilsynets vurderinger i foreløpig rapport

Foretakets virksomhet er som nevnt konsentrert om corporatevirksomhet, herunder ytelse av investeringstjeneste nr. 6. I 2015 og 2016 har Foretaket imidlertid ikke foretatt noen plasseringer. Etter flere anmodninger fra Finanstilsynet om kundedokumentasjon ble det klart at Foretaket ikke har innhentet dokumentasjon på identitets- og hvitvaskingskontroll knyttet til corporateoppdragene Foretaket har gjennomført i 2016.

De fleste av disse oppdragene var generert fra selskaper som Datterselskapet har forretningsføreravtale med. Foretaket anså oppdragene som en naturlig utførelse eller forlengelse/utvidelse av den allerede inngåtte forretningsføreravtalen. Foretaket har også vist til at Foretaket har inngående kjennskap til de angjeldende selskapene, eierne, styrene samt andre naturlige parter.

Finanstilsynets oppfatning er at et allerede etablert kundeforhold mellom kunden og Datterselskapet om ytelse av forretningsfører tjenester på ingen måte fritar Foretaket fra å utføre kundekontroll ved inngåelsen av en oppdragsavtale med den samme kunden om ytelse av investeringstjenester. Når Foretaket får et corporateoppdrag fra en kunde av et annet selskap i samme konsern vil det for

Foretaket, som rapporteringspliktig etter hvitvaskingsloven, anses som etablering av et nytt kundeforhold. Dette fordrer gjennomføring av fornyet og fullstendig kundekontroll.

Finanstilsynet kunne heller ikke se at Foretaket hadde gjennomført noe risikovurdering i henhold til hvvl. § 5. Finanstilsynet har heller ikke sett spor av dette hverken i Foretakets rutiner, referater, rapporter eller i annen dokumentasjon Finanstilsynet har fått tilsendt.

5.3 Foretakets tilsva

Foretaket viser i sitt tilsva til at Foretakets corporateoppdrag i 2015 og 2016 i hovedsak har vart relatert til prosjektselskapene og tidligere inngatte avtaler (for Foretaket ble et verdipapirforetak). Da Foretaket (gjennom Datterselskapet) har hatt avtaler med prosjektselskapene samt inngående kunnskap om oppdragsgiverne, har det medfort at Foretaket ikke har sett behov for nye oppdrags/mandatavtaler mot disse selskapene og at eventuelle oppdrag og/eller bistand har vart vurdert som en del av den ansvarlige oppfolgingen ovenfor selskapene og investorene.

Foretaket tar imidlertid Finanstilsynets vurderinger til etterretning og vil innskjerpe praksis ved a revidere og presisere rutiner for innhenting av dokumentasjon for corporatekunder samt dokumentering av virksomheten. Foretaket vil vidererevidere og presisere rutiner for risikovurdering ihht hvvl. § 5.

5.4 Finanstilsynets endelige merknader

Finanstilsynet finner det kritikkverdig at Foretakets ikke har gjennomfort risikovurdering i henhold til hvvl. § 5 og ikke overholdt sine plikter til a gjennomfore kundekontroll i henhold til hvvl. § 6. Finanstilsynet tar Foretakets beskrevne tiltak til etterretning.

For Finanstilsynet

Geir Holen
seksjonssjef

Leif Roar Johansen
tilsynsråd giver